

Poštšina plačana v gotovini

IZSELTJENSKI VESTNIK

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELTJENSKÉ ZBORNICE •
V LJUBLJANI

ŠT. 4 • LETO IX.

1 9 3 9

Izseljenski vestnik izhaja 15. vsakega meseca. — Uredništvo: Ljubljana, Leonišče, telefon 49-77. — Uprava: Tyrševa c. 31/L v Ljubljani, telefon 40-41. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit., Nemčija 2 RM, U. S. A. 50 c. — Oglasi po dogovoru. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec. — Odgovorni urednik: Josip Premrov, Ljubljana, Leonišče, telefon 49-77.

**Vsem našim dragim izseljencem širom sveta in cenjenim
čitateljem želimo blagoslovljeno Veliko noč!**

**Rafaelova družba
in Izseljenska zbornica**

Pod kakšnimi pogoji se smejo poročiti izseljenci v Franciji?

Journal officiel de la Republique française, to je francoski Uradni list No. 355 od 13. do 15. novembra 1938, str. 69. pove, kaj mora izpolniti inozemec, ako se želi v Franciji veljavno poročiti. Poglavlje I., odlok 1. pravi:

Izseljenci se ne morejo okoristiti z gotovimi pravicami, ako ne dobijo predhodno oblastnega dovoljenja, da smejo bivati v Franciji več kakor eno leto.

Poglavlje II., odlok 7. izrecno pravi:

Izseljenec se ne more poročiti v Franciji razen v primeru, da je izpolnil zahteve I. poglavja, 1. odloka. To se pravi, ako se mu je posrečilo dobiti od francoskih oblasti dovoljenje, da bo smel bivati v Franciji več kakor eno leto.

Nekateri tega ne razumejo in mislijo, da se sme poročiti, ako je bil v Franciji več nego eno leto. Prav nič ne gre za to koliko časa si bil v Franciji, bodi eno ali pa deset let. Gre za to, koliko časa imaš pravico še bivati v naprej.

To dovoljenje izda prefektura s tem, da odobri Carte d'identité, veljavno za dalje časa, kakor za eno leto, ali pa fran-

coski konzulat v Zagrebu oziroma v Ljubljani, ako izda vizum veljaven za dalje časa nego eno leto.

Delavcem in delavkam, ki imajo tu v Franciji stalno delo, se sčasoma posreči, da dobijo Carte d'identité, veljavno za več kakor eno leto. Ne more pa izdati francoski konzulat v Ljubljani ali Zagrebu vizuma za več kakor eno leto osebi, ki pride sem na obisk. Tako dovoljenje pa se zahteva od ženina in neveste.

Resno torej svarimo naša dekleta, naj ne hodijo v Francijo, ker po tej novi postavi, se ne more nobena tukaj poročiti. Edini izhod je ta, da gre fant domov, se tam poroči, se vrne sem brez žene, napravi potem prošnjo, da bi smel vzeti ženo v Francijo in ko je to odobreno, pride žena sem.

Po naročilu našega g. generalnega konzula v Metz sporočam to vsem prizadehim. Prosim, da nikomur ne nasedate, pa naj Vam še tako obljubuje, da bo stvar uredil. Proti postavi ne sme in ne more nihče ravnati.

Jankovič Janko, izseljenski učitelj.

Obrestujemo vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu z najugodnejšo obrestno mero.

Dajemo posojila vsake vrste.

Kupujemo, prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.

Opravljam vse posle denarnih zavodov.

Dravska banovina jamči z vsem svojim premoženjem in davčno močjo za naše obveznosti.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

Ljubljana
Maribor
Celje
Kočevje

UKINITEV IZSELJENSKE GLAVARINE

G. M. Rajaković, minister za socialno politiko, je pristal na ukinitve izseljenske glavarine. V zvezi s tem odlokom, ki je velikega pomena za izseljence, je g. dr. F. Aranicki v »Novem iseljeniku« objavil članek, katerega zanimivo vsebino podajamo v naslednjem:

Po predpisih izseljenskega zakona krijejo stroške izseljenske službe v letnem iznosu din 3.700.000.— v glavnem izseljenci sami, ko plačujejo posebno takso, »glavarino« (din 100.— za izselitev v evropske države in din 300.— za izselitev v preokceanske države).

Ta način financiranja je povzročal stalne pritožbe od strani izseljencev, njihovih organizacij, kakor od strani javnosti. Od vseh socialno zavarovanih oseb se le od izseljenca terja brezobzirno povračilo za njegovo zaščito. In to v trenutku, ko odhaja od doma v tujino, ker mu domovina ni mogla dati skorje kruha.

Zakaj? Da se s tem obdavičenjem prepreči preštevilno izseljevanje?

Pred svetovno vojno bi ta argumentacija mogla nekoliko veljati: možnost izseljevanja skoraj neomejena, zaposlitev sigurna. Danes o kakem številnem izseljevanju, ki bi morda ogrozilo našo obrambo, ne more biti govora. Avtarkijska politika, ki jo je izzvala svetovna kriza, je migracijsko gibanje zavrnila na minimum: inozemskim delavcem so skoraj povsod zaprta vrata.

To načelo torej ne more opravičevati glavarine.

Sicer pa kot učinkovito sredstvo proti izseljevanju glavarina sploh nikdar biti ni mogla. Kdor zmore 6, 8, 10 tisoč za potne stroške, si bo dobil še tistih 300 din za glavarino.

Glavarina tudi ne more preprečiti lahkomišelnega izseljevanja na slepo. Današnje razmere glede zaposlitve v inozemstvu niso nikjer niti najmanj vabljive. Poleg tega pa je vsakdo skoraj navezan na posredovanje izseljenske oblasti. Možnost zaposlitve v tujini je danes tako povezana s poznavanjem predpisov o pogojih za morebitni vstop, da se delavec sam v tem le težko znajde. Oblasti pa mu bodo ustregle le, če je zaposlitev v tujini zagotovljena in je na domačem delovnem trgu občuten prebitek delovne moči.

Dr. Fedor Aranicki, šef izseljenskega odseka v ministrstvu za socialno politiko.

Izseljenec je danes vsaka oseba, ki odhaja v inozemstvo, da si tam poišče delo. (Rimska konferenca 1924.) Ni več pogoj uživanja izseljenske zaščite odhod v prekomorske države za trajno in na telesno delo: deležni, so je tudi ostali, kajti izseljenec je tudi ona oseba, ki odhaja v evropske države, čeprav samo sezonsko in brez ozira na način zaposlenja. Torej je izseljenec brezposelni delavec, ki pa, iskajoč zaposlitve, odhaja v inozemstvo.

Glede na to je tudi izseljenska zaščita v svojem bistvu zaščita brezposelnih delavcev. Sicer pa je to načelo izraženo že v § 9. uredbe o posredovanju nezaposlenih delavcev: »Uprave za posredovanje dela s pristojnimi oblastmi in ustanovami pri izvrševanju nadzora nad obrtnim posredovanjem dela in pri preskrbovanju domačih delavcev v inozemstvu.«

Dosledno temu bi bilo pravično, da se izseljenska služba financira na isti način in iz istih virov, kakor služba zaščite ostalih brezposelnih delavcev, ki čakajo doma na zaposlitev. Kadar ti dobe zaposlitev po posredovanju borze dela, ne plačajo nikomur za to nikakršno takso. Nasprotno dobijo celo brezplačno železniško vozovnico in denarno pomoč po din 10 — dnevno za prehrano (popotnica), kajti služba posredovanja dela je brezplačna.

Dejstvo, da ena kategorija brezposelnih delavcev odhaja zaradi iskanja zaposlitve v inozemstvo, ne spremeni kvalitete teh zaščitencev, temveč celo narekuje, da se ti brezposelni delavci favorizirajo, da se njihova zaščita intenzivira, ker:

1. vsak odhod na delo v inozemstvo, pa če je predhodno z vsemi razpoložljivimi sredstvi zavarovano, je vendar riskanten (drugačna klima in prehrana, tuj jezik, nepoznane razmere itd.). Danes bolj kot kdaj koli prej, ko je v svetu zavladala avtarkija in ksenofobija, velja, da *beatus ille homo, qui sedet sua domo*.

2. Izseljenec zaradi ločitve od svoje družine, gospodarstva, domačega kraja trpi tudi moralno.

3. V svojih pravnih interesih je ogrožen: doma zaradi odsotnosti, v tujini, ker ga ta zapostavlja.

4. Njemu, zlasti pa njegovim otrokom grozi nevarnost asimilacije.

Za vsak trud in izdatek pa se delavec-izseljenec tako oddolži s tem, da:

1. s svojim odhodom razbremeni domač delovni trg,

2. omogoča s tem izboljšanje mezd,

3. razbremeni javne pomoči v korist ostalih brezposelnih delavcev, ki so ostali doma,

4. izseljenec z denarjem, ki ga pošilja iz tujine, izboljšuje svoji domovini plačilno bilanco in valuto in to tembolj, ker on razen svoje delovne sile ne izvozi ničesar.

5. vrača se bolj izobražen, večinoma specializiran, saj se izseljevanje vrši v države z mnogo višjim standardom.

6. s tem manjša potrebo po inozemskih delavcih-specialistih.

7. Izseljenec pa je v inozemstvu prav za prav prav tako obremenjen kakor če bi bil zaposlen doma. Zaradi tega mora biti deležen tak delavec, kadar odhaja na zaposlitev v inozemstvo, istih ugodnosti, kakršne uživa delavec, ki išče zaposlitev doma, in to tembolj, ker so takih ugodnosti deležni tudi inozemski delavci v Jugoslaviji. (3 konvencije mednarodne organizacije dela o posredovanju dela brezposelnim, Washington 1919.)

Iz vseh teh razlogov sledi:

1. da ni razloga za glavarino. Zaradi tega jo je treba kot vse-

skozi neopravičeno ukiniti ter siromašnega, brezposelnega delavca, ki odhaja v tujino na delo, dirigiran od države in v interesu celote, osvoboditi vseh dajatev.

2. Izseljencu je treba nuditi vse možne vozne, devizne in carinske olajšave v državi.

3. Izseljencev odhod v inozemstvo pomeni neposredni suficit za službo posredovanje dela, ker jo s tem oprosti ne samo kreditov, za katere je tudi on vplačeval, ko je bil zaposlen, ampak jo razen tega razbremenjuje tudi od dolžnosti, da ga drži še dalje v evidenci za domače tržišče dela.

4. Financiranje službe za zaščito izseljencev je treba organizirati — dosledno ugotovljenemu dejstvu, da je tudi izseljenska služba zaščita brezposelnih delavcev — iz skupnih prispevkov delavca in delodajalca, to je analogno načinu financiranja zaščite brezposelnih delavcev v državi.

Za službo zaščite brezposelnih delavcev v državi pa plačujejo danes vsi zaposleni delojemalci in njihovi delodajalci $4,20\% + 4,20\% = 8,40\%$ no doklado na enodnevno zavarovano mezdo, odnosno 20% doklado na prispevek za zavarovanje delavcev za primer bolezni, kar daje letno okrog 40 milijonov dinarjev.

Za izseljensko zaščito pa bi po mojem mnenju ne zadostoval niti cel deseti del prednjega iznosa. Pri tem pa naj bi se v letih prosperitete nastali eventuelni prebitek uporabil:

1. za domove vračajočih se izseljencev in njihovih družin,

2. za ustvarjanje pogojev boljše eksistence v pasivnih krajih, ki dajejo največje število izseljencev (racionalizacija kmečkih gospodarstev, dvig domače industrije, melioracija in urbanizacija domače grude), da na ta način previšna delovna sila v letnem iznosu ca. 250.000 duš najde zaposlitev in eksistenco doma.

Skratni čas je, da se preneha s preživljenim fevdalnim postopkom, ki je v delavcu-izseljencu videl poseben objekt obdavčenja.

Družba sv. Rafaela in Izseljenska zbornica z največjim veseljem in zadoščenjem pozdravljata ukinitve tako asocialne dajatve, kakor jo predstavlja glavarina. V znak soglasnosti z izjavami g. šefa dr. Aranickega objavljamo njegove temeljite misli, katerih uresničenje bi prineslo toliko pozitivnega ne le v izseljenstvo, temveč v naše socialne razmere sploh.

O DRŽAVLJANSTVU

R. MIKLIČ

I.

Narod je osnova države, katero tvorita poleg naroda še ozemlje in pravni red odnosno pr. organizacija. Ozemlje naše države je določeno z mirovnimi pogodbami. Temelj pravnemu redu in državni organizaciji tvori ustava, a zakon o državljanstvu določa, kdo tvori narod države. Kakor je osnovne važnosti določitev državnega teritorija, nad katerim se razprostira oblast določene države (Gebietshoheit), prav tako je temeljna potreba — določitev oseb odnosno kroga oseb, ki tvorijo članstvo državne organizacije in na katere se razteza veljavnost odnosno učinkovitost pravnega reda

določene države (Personalhoheit).¹ Kriterij te razmejčitve in določitve pa je — državljanstvo. Zakon o državljanstvu je temeljne važnosti. A kljub temu ga je Jugoslavija dobila šele v desetem letu svojega obstoja. Zakon je bil namreč sprejet v narodni skupščini 4. avgusta 1928, obvezno moč pa je dobil istega leta 1. novembra. Dva vzroka sta predvsem, da se je jugoslovansko državljanstvo uredilo šele tako pozno. Predmet o državljanstvu je vprav zaradi svoje osnovne važnosti zelo težaven in delikaten. Naša država pa je bila v stanju ustvarjanja, zato je bilo treba nekoliko previdnega čakanja in dela. Poleg tega pa je bilo treba počakati, da so mirovne pogodbe omejile državno ozemlje in utrdile naše obveznosti in pravice tudi glede državljanstva.

Državljanstvo bi se moglo na kratko opredeliti kot pravno pripadnost določeni državi. Ta pripadnost ima dve strani. Idealno stran predstavlja pravna povezanost z domovinsko ali krušno državo. Praktična stran pa obstoji v tem, da iz tega odnosa slede za vsakega človeka določene pravice in obveznosti.

Obseg teh pravic in obveznosti se je tekom zgodovinskega razvoja močno izpreminjal. Iz popolne brezpravnosti tujcev-nedržavljanov je razvoj razlike med tujci in državljani močno zabrisal. Večine pravic, ki jih uživa danes državljan je deležen tudi nedržavljan. Izvzete so le take pravice, s katerimi se more vplivati na razvoj države, ki omogočajo sodelovanje pri državni organizaciji. Sem spadajo volivna pravica, možnost postati državni uradnik, pravica in dolžnost služiti v narodni vojski, nekatere važne javne službe (notariat, advokatura, cerkvene službe itd.).

Po svetovni vojni in zlasti v gospodarski depresiji pa so gospodarski momenti povzročili, da se je krog pravic, katerih so deležni tudi nedržavljeni, zopet zožil. V tem oziru so značilni zakoni in uredbe, ki obravnavajo zaposlitev tujcev. V teh določilih so šle nekatere države tako daleč, da so nedržavljane sploh izključile iz pridobitnega delovanja (n. pr. Turčija). Druge države so se poslužile kontingentiranja inozemskih delovnih moči (Belgija, Francija). To so nadvse značilni pojavi, ki so jih izzvali težki gospodarski razlogi, ki so v bistveni zvezi z državljanstvom. Isti razlogi so tudi narekovali, da se skoraj vse države pri podeljevanju državljanstva ozirajo na gmočno stanje prosilca. V večini zakonodaj najdemo med pogoji za naturalizacijo tudi pogoj, da more prosilec vzdrževati sebe in svojo rodino. Vzrok: država ima do svojih državljanov določene socialne obveznosti odnošno državljan ima pravico v primeru stiske terjati od države ali občine pomoč. Tega nedržavljan nima. Socialno-gospodarske razmere so vzrok, da je dovoljena vselitev nedržavljanov v državo za daljšo dobo le na podlagi dokaza, da je eksistenčno dovolj zavarovan.

Pretežke odtegnitve nedržavljanov odn. nekaterih pravic poskušajo odpraviti mednarodne pogodbe socialno-politične vsebine in nekatere konvencije o konzularni službi.

Kakor pa je svetovna vojna dokazala, da n. pr. lastnina tujca, kljub temu, da je načeloma izenačen glede privatnega prava z državljani, ni absolutno zaščitena, tako je zadnja huda gospodarska depresija pokazala relativnost tudi te zaščite.

Poleg gospodarskih razlogov so se v novejšem času pojavili še narodnostni momenti, ki so vplivali na zožitev pravic nedržavljanov. Ena takih značilnih določil je, da tujci ne morejo kupovati zemlje, ali po vsej državi

¹ Blagojević: Osnovi nauke o državljanstvu.

ali pa v določeno odmerjenem obmejnem pasu. To je občutna omejitev nedržavljanov v opravljeni sposobnosti.

Vse te in slične pravice odnosno obseg pravic, ki je v različnih državah različen tako po vsebini kakor po številu, so zvezane z dejstvom državljanstva. Toda mimo teh de iure utesnitev nedržavljanov, obstoje marsikateri faktične (pravno neobstoječe) utesnitve, ki jih zlasti tujerodni delovni sloji kaj trdo občutijo. Vzroki, ki v to navajajo, so lahko gospodarske narave, pa tudi čisto politični vzroki morejo izzvati občutne izključitve. Vprav državljanstvo je močno sredstvo nacionalno-političnih interesov.

Državljanstvo ni le pravna in formalna, temveč tudi neka interesna povezanost, je zelo dalekosežna ustanova in eden osnovnih pravnih atributov človeku; saj »zavisi uporaba zakonov, ki se nanašajo na osebno in družinsko stanje oseb, v vseh državah — od državljanstva. V mnogem se presoja pravni položaj prebivalca po državljanstvu« (dr. A. Korošec).

V zvezi s tem je praktična stran državljanstva tako pomembna, da državljanstvo mnogokrat odločilno vpliva v mnogoterih, življenjsko važnih zadevah.

(Dalje prihodnjič.)

IVAN ŠKAFAR

PREKMURSKI SEZONSKI DELAVCI V SLAVONIJI

(Nadaljevanje.)

Zalostne razmere,

Socialni položaj teh sezonskih delavcev v Jugoslaviji je skoraj prav tako beden, kot položaj tistih delavcev pred vojno v »Slavoniji«. Navedimo le nekaj prav žalostnih dejstev iz časa zadnjih treh let. Leta 1956 (!) je bil prvič poslan tem sezonskim delavcem v Belju duhovnik — Janko Bejek. Med drugim poroča* naslednje: »Naši delavci delajo neverjetno dosti. Delajo od vzhoda do zahoda sonca. Odmora imajo skupno dve in pol ure, tako da delajo tudi do 14 ur dnevno in še več. In za to naporno delo dobijo reči in piši 8 din. Le v juliju in avgustu dobijo moški dnevno 10 din. Pa se skoraj vse poljsko delo daje v akord. Delavci spijo v tako imenovanih barakah. Če gazda ni energičen, nastane takoj po prihodu v barakah nered. Mladina se »spari« in spijo kar mešano — dekleta in fantje. Letos so še v treh barakah tako pomešani (na Jasenovcu, Brestovcu in Podunavlju). Na nekaterih upravah delajo skoraj vsako nedeljo. Delavci se upirajo, skrivajo, pa jim groze, da jih drugo leto ne bodo več vzeli. Sramota, če državna uprava sili delavce po nepotrebnem k delu ob nedeljah in praznikih. Kaj naj pravimo o drugih, če država daje tako lep zgled? Ali hočete naše delavce ubiti? Ali mu ni zadosti šest dni?«

Taka in še bolj žalostna so poročila prekmurskih sezonskih delavcev v Slavoniji iz leta 1956.

In naslednje leto — 1957? Nobenega bistvenega izboljšanja... »Naša sveta dolžnost je, da tukajšnjemu delavstvu pomagamo. Tukaj gospodujoči še vedno mislijo, da je naše ljudstvo tako zabito, da bo tu služilo kot — sužnji. Saj se je menda tem bolje godilo. Zasluzek je bil manjši, veliko jih je zbolelo zaradi malarije; zdravniška oskrba teh bolnikov je bila nezadostna. Delali so delavci tudi ob nedeljah. So uprave, kjer so

* »Slovenec«, 1956, septembrska številka: »Prekmurski sezonski delavci«.

delavci imeli do sedaj samo dve do tri nedelje prosto. Delati morajo neprenehoma 14 do 28 dni izmučeni do skrajnosti. Nekateri so morali zaradi praznovanja nedelje plačati kazen po 20 din.«¹⁰ Tako poroča g. Bejek, ki je to leto zopet obiskal sezonske delavce, v »Novinah«.

In poročila iz leta 1938? Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti pravi: »Še zmeraj vladajo med delavstvom skrajno slabe razmere. Veliko nedostatkov je v vseh pogledih, tako od strani delodajalcev kakor tudi od strani delavskih voditeljev in delavcev samih... Zaslužek je tako malenkosten, da ni vreden štiri-, kaj šele šestnajsturnega dela, da o delu v akordu ne govorimo. V nekaterih barakah delavstvo še vedno mešano spi. Stanovanja niso čista, polirji pritrgujejo delavcem pri hrani itd.«

Tako že pol stoletja vladajo skoraj ves čas iste žalostne razmere pri prekmurskih sezonskih delavcih v »Slavoniji«. Poročila iz leta 1938. se skoraj v ničemer ne razlikujejo od tistih iz leta 1895... Čudno, da se ne da v tej zadevi ničesar izboljšati. Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti poskuša z organiziranjem sezonskih delavcev izboljšati tem socialni položaj. Lepo nalogo si je stavila ta zveza in upamo, da bo zmagala v vseh svojih zahtevah in načrtih. Sedaj se predvsem trudi tem sezonskim delavcem izboljšati plače in sploh gnotni položaj. Pa gre zelo težko. »Slovenski gospodar«¹² poroča: »Pogodbe za državno veleposestvo Belje so dobili naši gazdi nazaj. Prinesla sta jih dva zastopnika tega veleposestva. Pogoje je stavila Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti. Zahtevala je ta Zveza za naše delavce kot dnevnicu za ženske 14 din in za moške 16 din, to je dva dinarja več kot lani. Uprava veleposestva se na te pogoje sploh ni ozirala in je napravila pogodbe po svoje in bi jih morala naša Zveza le podpisati. Prišlo je do medsebojnega prerekanja, zediniti se pa le niso mogli, zato sta zastopnika odšla. Potrebovali bi letos okrog 1200 delavcev, to je okrog 200 manj kot lani. O stvari se je Zveza obrnila na naše poslance.«

Nujna dolžnost vseh merodajnih je, da podpro plemenita stremjenja in hotenja Zveze prekmurskih delavcev, da se čimprej zadovoljivo izboljšajo prekmurskim sezonskim delavcem njihove nevzdržne razmere.

Kakor hoče Zveza prekmurskih delavcev ščititi prekmurskim sezoncem socialne pravice in je že veliko storila v tem oziru, tako se trudi Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev Slovenske krajine, da ohrani delavce npravno nepokvarjene in da so ti v versko-dušnem oziru zadostno oskrbovani. Obe organizaciji sta se ustanovili skoraj istočasno — spomladi 1936. Iz njunega dosedanjega delovanja se vidi, kako sta potrebni in zaslužita, da ju merodajne oblasti v njunem poslanstvu krepko podpirajo. Prekmurska Rafaelova družba je preskrbela vsakokrat gnotna sredstva, da je mogel duhovnik vsaj za nekaj časa dušno pastirsko oskrbovati prekmurske sezonske izseljence v »Slavoniji« v l. 1936., 1937., (g. Bejek) in 1938. (g. Horvat). Kakor poročajo »Novine« (19. februarja 1939), bo mariborski ordinarij letos poslal k sezonskim delavcem v Belje duhovnika, ki bo ostal tam ves čas, kakor dolgo traja sezonsko delo (od 1. maja do 1. novembra).

Vse to budi v človeku upanje, da se bodo vendarle prej ali slej razmere prekmurskih izseljencev v Bački, Banatu in Baranji — počlovečile.

(Konec.)

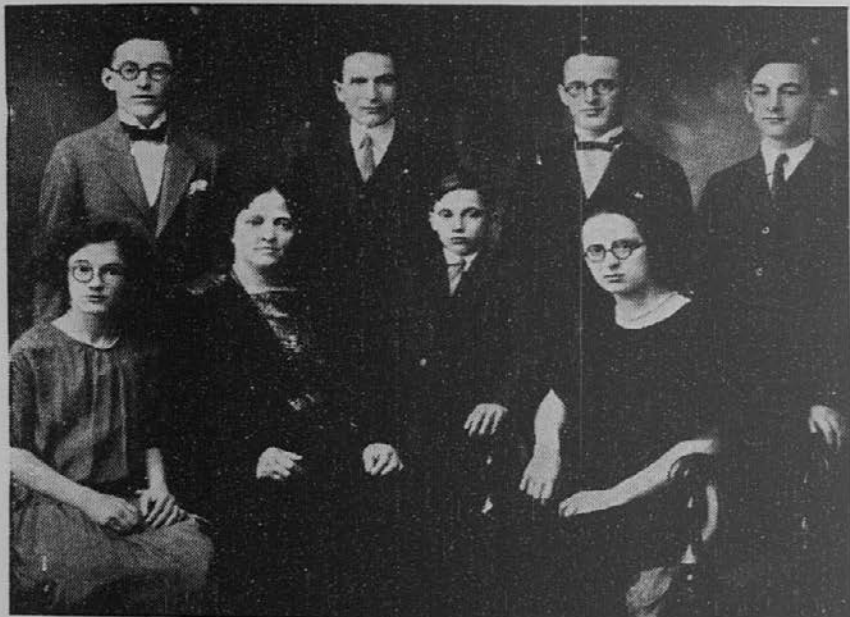
¹⁰ Novine, 1937, št. 24.: »Pismo iz Belja«.

¹¹ Novine, 1938, 9. oktobra.

¹² Slovenski gospodar, 1939, 22. februar.

G. JOŽE GRDINA

Cleveland in Grdina, ti dve imeni, se nam tu v domovini zdita tako ozko povezani, da si enega brez drugega skoraj misliti ne moremo. In to po pravici. Vsi stari Clevelandčani to prav dobro vedo. Starejši bratje Anton, John in Jakob Grdina so bili najznačilnejši pionirji te naselbine v cerkvenem, društvenem, gospodarskem in vsakem pogledu. Med prvimi slovenskimi izseljenci so bili, ki so prišli v Cleveland. Vsi so najprej delali v tovarnah, kot vsak drug priseljenec. Toda njih inteligenca, njih gospodarski genij, zlasti pa njihov zelo razvit socialni čut, njihov idealizem, pa tudi njihova pridnost, so jih kmalu odvrnili od tovarn, da so začeli vsak

Grdinova družina v Clevelandu. V zadnji vrsti stoji g. Jože Grdina.

svojo trgovino in jo v kratkem času razvili do primeroma velike višine. To so pa dosegli zlasti zato, ker jim trgovina ni bila samo osebno pridobitno podjetje, temveč tudi socialna ustanova, da so pomagali rojakom, kadar in kjer so mogli. Trgovina jim je bila ustanova, da so z njeno pomočjo razvijali med svojimi rojaki versko, socialno, društveno in gospodarsko organizatorično delovanje. Prva slovenska dvorana v Clevelandu je bila Grdinova. Prvi dnevnik »Nova Domovina«, katerega je ustanovil neki g. Klinec, je bil dolga leta last Grdine. Skoro pri vseh društvih so bili Grdine ali pravi ustanovniki ali vsaj soustanovniki. Ko sem leta 1906. prišel v Cleveland, je bil zlasti g. Anton Grdina nekak župan slovenske

naselbine, njegova trgovina pa dom vseh Slovencev. Vsakdo se je v vseh težavah in potrebah zatekal k g. Grdini.

Prav tak je tudi njihov nečak Jože, nadaljni odlikovanec, katerega je naša vlada odlikovala preteklo jesen. Tudi Jože Grdina je trgovec in tudi on je požrtvovalen socialni delavec. Zlasti velike so njegove zasluge za Jugoslovanski kulturni vrt, katerega tajnik je bil od njegovega začetka do danes. Kakor njegovi strici je tudi on doma iz Preserja pri Borovnici in je bil vojak med svetovno vojno. Bil je ujetnik v Rusiji in je o ujetništvu spisal lepo in zanimivo knjigo. Organiziral je tudi slovenski pasijon, katerega je sam več let režiral in igral vodilne vloge z velikim uspehom. Ko smo ustanovili naš Izseljenski muzej, je bil g. Jože Grdina prvi, ki se je odzval in nam poslal celo vrsto lepih slik, programov, spominskih knjig o clevelandskih Slovencih.

Pred nekaj leti je bil na obisku v domovini, kjer je obiskal vse znamenite naše kraje, obiskal je pa tudi Jeruzalen, Egipt in Rim.

LJUBIM TE, DOMOVINA!

M. K.

Preko daljnih planjav hiti moja misel za trenutek k tebi, domovina! Tvoj sin, tvoja hči, ki si išče sreče daleč proč od tvojega materinskega objema, zdihuje po tebi. Prislunni nekoliko mojim vzdihom!

Neprodirna goščava pragozda mi zastira pot. Kakor večnost se mi zdi ta temni gozd, v katerem gineva moje telo. Ostro trnje bodičevja se zadira in kot deset žarečih ogljev mi razjedajo otrple prste.

Sekira je moja spremljevalka. Ona mi lajša življenje, kadar poje mračno pesem neusmiljenega uničevanja.

In čemu to trpljenje?

O, ko bi ti, domovina, vedela, koliko grenkih trenutkov je deležen tvoj sin daleč od tebe. Ali smem imenovati svoje trpljenje trenutke? V tvojem objemu, domovina, da! To so bile rosne kapljice, ki so ponoči poljubile evetoča polja in so v vzhajajočem soncu zablestele lepše kot kristal in še povečale dušno zadovoljnost. Toda sedaj, ko me neskončne daljave ločijo od tvojega sladkega diha, mi je trpljenje nepretrgana nit.

Domovina, kaj si me pustila v svet!

Sreče me je vleklo ven iz gozdov, v prosto naravo, na nepregledno ravnino. Tu si bom spočil utrujene ude, olajšal prejšnje delo — sem si dejal. Toda novo razočaranje. Zadnje večje od prvega.

Učila si me, domovina, da sem svoboden sin svobodne matere. Učila si me samo, pokazala mi tega nisi.

»Pojdi«, si rekla, »tu ni prostora zate.« Šel sem in sedaj sem, kar sem.

O, ti domovina! Kaj domovina — mačeha si mi!

Toda, gorje, kaj je to v mojem srcu, kaj ta groza in strah ob teh besedah? Kaj mi ne da miru neki notranji glas? »Otrok moj, preklinjaš me, tvoje srce me sovraži. Veš, kdo sem ti, domovina? Zakaj si me zapustil? Se nič ne spominjaš več tistega groze polnega dne, ko bi bilo boljše, da ga ne bi bilo, ko so se moje tresoče ustnice zadnjikrat narahlo dotaknile tvojih, ko so moje izmučene roke zadnjikrat objele tvoj neupogljivi, kljubujoči vrat; ko sem tiho, kot v pričakovanju nekaj strašnega, šepetala tvojim ušesom: Sin moj, ostani v meni; dete moje, izkrvavela bom od stoterih

bolečin in ran, ki mi jih zadajaš. Zavpila sem: Ne izpustim te! Tvoj poljub ni bil poljub ljubezni, izdajstvo je dihlo iz tvojih prsi. Sramoval si se me. In sedaj... sedaj... gorje!

Grešil sem, težko sem padel, vendar spoznam svojo krivdo in se pokorim prebridko za svoje nepremišljeno dejanje.

Domovina, oprosti, saj... saj... moja krivda... — vendar dosti terjaš od svojega otroka.

Na obalo me je zanesel tok življenja. Morje mi je oblivalo noge, ko je pljusalo čez nasip. Kot sveta Monika, ki pripoveduje svojemu sinu v mesečini o lepotah stvarstva in zre v daljavo, sem stal in pričakoval. Pogled se mi je zgubljal tam daleč v valovih. Nenadoma pa se pooblačí nebo, morje postane nemirno, valovi se z vedno večjo silo zaganjajo drug proti drugemu in nevihta se vlije. Ali bolj kot na morski višini, je v meni kipelo. Srce mi je kot bat udarjalo ob prsi, noge so se mi šibile, iz grla pa mi privre krik, grozno tuljenje.

Domovina, tvoj sin te ljubi...!

Pognal sem se od tod in bežal in se zaril kot črv pod zemljo v rudnike in borim se zate, domovina, ker spoznavam svojo pregreho. Zavedel sem se tvojih bolečin, neprestanih skrbi, prav posebno pa, da si ti, domovina, samo ena. Vljubil sem te tako močno, da gorim zate, ko v globokih rovih odpiram zaklade zemlje: sanjam o tvojem miru med brnenjem tovarniških strojev; tvojih livad, polj in gozdov se spominjam, ko stopam po prostranih pustih farmah.

Ljubim te! Saj ljubezen do tebe je ona prirodna spona, ki gre preko vseh razdalj, ki krepi in vzdržuje v meni narodno zavest in živo vero v tvojo prihodnost.

SKLAD ZA IZSELJENSKI DOM V LJUBLJANI

Izseljenski dom v Ljubljani je postal nujna potreba. Brez njega ne moremo več naprej. Naša izseljenska misel prodira v vedno širše sloje naroda tu doma in vedno dalje po svetu med naše izseljence. Naše izseljenstvo po vsem svetu se čuti vedno bolj ena celotna skupnost, družina, ki je povezana skupaj s stoterimi vezmi skupnih potreb, skupnih ciljev, skupnih namenov. Zato tudi naše izseljenstvo vedno bolj čuti potrebo svojega lastnega domačega ognjišča, svojega doma. Tu naj se razvije vse delo naroda doma za svojo kri na tujem. Od tu naj izžareva vsa naša ljubezen do njih. Tu naj se hranijo vsi dokazi velikega dela, katerega vrše naši izseljenci za razne velike države in narode sveta kot pionirji. Tu naj pa tudi naši izseljenci, ko se vračajo domov, najdejo svoj dom, svoje zavetišče.

Zato je Družba sv. Rafaela napela vse svoje sile, da ta dom tudi zgradi.

Pa tudi izseljenci sami so že začeli svoje delo za to. Tako nam je te dni poslal g. svetnik Klekl, voditelj naše Slovenske krajine, 132 din z dostavkom: »Pošiljata za Izseljenski dom v Ljubljani Matija in Adela Fujs, ko sta si ustanovila družinski dom v tujini v Housset, Francija.«

Našima rojakoma Fujs se Družba sv. Rafaela prav iskreno zahvaljuje za ta prvi dar, prvo opeko za naš izseljenski dom iz tujine. S tem pa ustanavljamo pri Družbi sv. Rafaela sklad za pozidavo Izseljenskega doma v Ljubljani in prosimo vse naše slovenske izseljence širom sveta za prispevke.

Družba sv. Rafaela.

NJEN DNEVNIK IN NJEGOVA PISMA

ALBINA ZAKRAJSČEK

Veliki petek 1915.

Nerada — in vendar sem mu rekla, da gre lahko z nami v cerkev h pridigi. Močno ga je razveselilo moje dovoljenje. Pridiga: »Pod križem so ostali: Marija... in so bili potolaženi!«

Gospod! — če kdaj ostala sama bom pod križem te — takrat — že danes prosim Te — usmili se me!

Bog — vedi! ali se res več ne poznam?

Velika sobota 1915.

K »Vstajenje«. Zvonovi potrkavajo; vse in povsod se največji praznik začenja. Z njim, danes nisem hotela iti v cerkev. Prav je tako. Ne maram, da bi dala povod govoricam »tudi ta se z vojakom izprehaja«. G. U. in Z. imata edino prav, kakor me učita! A — odhod, zakaj to — težko mi je, da sem ga na tako neprijazen način odslovila.

Videla sem ga, tudi on me je zapazil. Namenoma sem zavila z Mici v drugo smer.

Velika nedelja 1915.

Mami in teti je prišel prazniki voščit. Meni — jih ni. »Gospodična, dobro vem, da ste me včeraj prezrli, sem pač vojak! — Tako sem sam — pa bi se rad po domače razgovoril med vami. Cutim, da sem vam ne dobrodošel gost, zato vas ne bom več nadlegoval!«

Sama ne vem, kaj je v me šinilo! Stegnila se je roka, kar sama od sebe in ne vem kdo mi je položil na jezik besede: »Pridite jutri po pirhe!«

Ce je govorilo srce — ne vem!

Veliki ponedeljek 1915.

Obljubljeni pirh sem mu dala. — Vesel ga je bil. Večer ob oknu! Prepolno je zvezdic nebo! »Moja« je tista svetla, jasna mi reče, »a nikdar jo ne bom dosegel!«

Jaz pa molčim in si mislim svoje!

11. IV. 1915.

Saj ga nisem hotela žaliti. Težka, žaljiva, trda beseda, kako lahko in hitro se spregovori! Saj se človek niti ne zaveda; beseda pa naredi hude, neozdravljive, globoke rane, ki zastrupljajo življenje in grenijo naše veselje.

13. IV. 1915.

Mesec dni, kar ga poznam. Trpi in jaz ga še želim. Več se ne poznam. Povedal mi je, da pojde zopet na fronto. Se ozdravel ni dobro in že zopet pojde? Mora iti — ker je Slovenec in še »politično osumljen!«

14. IV. 1915.

Jutri pojde — kar v glavo mi ne gre. Z mamo je dolgo govoril. Nič mi ni povedala, le to, da se ji smili, ker gre spet na bojišče in da mi bo več ob priliki povedala.

Z menoj je spregovoril le nekaj stavkov:

»Jutri grem; vem, nikdar več se ne vrnem. Nič ne smem upati, nič več ne morem tajiti! — Zame je vse izgubljeno!«

Ne vem ničesar več. Jaz sem molčala kot, da bi mi težka ključavnica zaklenila usta — jaz čudak!

15. IV. 1915.

Mama ga je povabila na kosilo — ni mogel jesti; tudi meni je jed zaostajala v ustih.

»Samo še par ur — saj mi dovolite, da sem še malo med vami,« je žalostno zvenel njegov glas.

»Kar, korajža velja in božja pomoč, pa se vrnete zdravi, saj bo Bog dal kmalu konec,« je odgovorila mama.

Odšla sem v sobico; on je kmalu potrkal na vrata.

Slovo: — pred Njo je brlela lučka za »duše v vicaht«. Oba sva se zazrla v Njo.

»Boste kdaj molili zame, ko bom tam?« Kratek molk.

»Bom,« so komaj slišno zatrepetale moje ustnice.

»Večno in neizmerno sem ti hvaležen za to besedico! Moli zame, vse se bo dobro končalo za naju!«

En sam prelep poljub na čelo, še pristrčno slovo od mame in tete.

»Mama, pazite na mojo Belino!« Že je izginil mimo okna.

Pozno v noč — spanca ni in ni. Lučka za »duše v vica!« ugaša. Prilila sem olja, dala novo »dušo« in prižgala za »tvojo — mojo srečo!«

16. IV. 1915.

Moja Belina!

Sedaj veš vse — sedaj vem vse! in sem najsrečnejši človek na svetu! Zaupaj — moliva in vse se bo srečno končalo. Tvoj presrečni...

Tako mi piše on. — Naj verjamem ali dvomim. Kako morem biti srečna — jaz maloverna?

16. IV. 1915.

Kje si? Moja misel te išče! Na vožnji v fronto — v smrt? Strašna misel! Moja molitev te spremlja in varuje vsega hudega. Saj še ni bilo slišati...

16. IV. 1915.

Vožnja na Ogrskem, kraj X.

Ljubljena!

Oprosti pisavi! Vlak se pomiče nekam zaspano in trese, da mi bo kmalu preštel vse kosti. Tudi noga me je začela znova boleti. Le ob mislih nate morem živeti. Sveto sem prepričan, da me le tvoja goreča molitev podpira. — Koliko bi ti rad napisal! — Vem, da me razumeš, čeprav sem tako daleč od tebe — tako sam. Ti si lastnica mojega srca, Ti edina; druge ne bom ljubil in pod prisego — ne smem. Le Ti me moreš osrečiti — druga nikdar, nikdar, nikdar! Piši mi dolga pisma, da razvedriš Tvojega.

19. IV. 1915.

»Pod prisego — ne smem.« Tako mi piše v prvem pismu. Naj mu verjamem? Mar niso obljube — prisege v ljubezni le sapice pomladanske, ki rahlo se zibljejo s cveta na cvet? — Nič takega mu ne bom napisala — revček je, hočem ga razvedriti. — Moj odgovor. — Ali ni bil sama hinavščina. Kakšna uganka je človek samemu sebi?

21. IV. 1915.

Ljubljena! V mislih nate mi poteka čas v bojni črti. Dnevi so precej mirni. Sončece krasno sije in nas vabi iz strelskih jarkov. Rožice že cveto — neusmiljenec so naše noge, nihče se ne ozira nanje! Ptčki nam z lepim petjem delajo kratek čas — tudi njim se neprestano smehlja bela žena...

Vsa moja bodočnost je »fatamorgana«, ki v neznani dalji plove pred menoj. Belina, ali mi verjameš, da sem srečen edinole v mislih nate? Če bi ne imel tebe! Kako bi prenašal ta strašen ogenj šrapnelov in granat, ki mi jemlje vso energijo, mi pretresa ves mozeg... postal sem nervozen, razburljiv. — Moli zame! Prav sedaj grem zopet v bojno črto za dva dni. — Vedno samo Tvoj.

25. IV. 1915.

Kako naj mu odgovorim? Saj v resnici ne verjamem njegovim besedam. Danes je dobila tudi mama njegovo pismo. — Razgovorila sem se do dna, nič ji nisem prikrila; rekla mi je: on te ima sedaj rad, to mi je povedal poprej kot tebi, da se pa ti za življenje in smrt ne vežeš z njim, je to le dobro zate. Vso zadevo, le Bogu izroči. Povem ti pa tudi po pravici, daraje vidim, če si dopisuješ z njim — saj je krščanskih, slovenskih staršev sin, kot pa da bi se kaj mešala med te Nemce in Madžare, ki tod okoli skačejo! Mama ima prav. Danes mu ne morem pisati — beseda noče na papir — saj bi mu ne pisala iz srca. Če je to ljubezen — čemu me je strah pred njo?

24. IV. 1915.

Ljubljena!

Zakaj mi ne pišeš pismo? Samo razglednice! Prosim Te, piši mi mnogo — saj vendar veš, da mi je Tvoja pošta vsa in edina tolažba. Bitka je bila grozna. Name je napravila strašen utis. Mislil sem, da moram umreti..., pustiti sladke nade! Bog me bo obvaroval in uslišal Tvoje molitev. — Ljubim Te neizmerno, — in Ti? Ali misliš, ali ljubiš le Tvojega?

(Dalje prihodnjič.)

Beograd. Ob priliki proračunske debate v narodni skupščini v resoru socialnega ministrstva, pod katero spada tudi skrb za naše izseljence, je imel veleposrednik govor o naših izseljencih, njihovih potrebah, o delu Rafaelove družbe in izseljenske zbornice, o ustanovitvi izseljenskega doma v Ljubljani narodni poslanec g. dr. Klar, kateremu se iskreno zahvaljujemo in ga prosimo še nadaljnje pomoči in naklonjenosti.

Več letnikov Bogoljuba, Glasnika presvetega Srca Jezusovega, Cvetja, so nam razni dobrotniki prinesli v našo pisarno za izseljence. Katera naselbina bi jih želela, naj nam sporoči, pa jih bomo brezplačno drage volje poslali.

Nov dogovor z Nemčijo za naše sezonsko izseljenstvo je sklenila naša vlada minul mesec v Belgradu, kamor so prišli zastopniki nemške vlade. Poleg načelnika dr. Araničkija in g. svetnika dr. Baraca, se je udeležil teh pogajanj tudi načelnik socialnega oddelka naše banske uprave g. A. Kosi. Pogodba je res dobra in smo hvaležni naši vladi, da je dosegla tako lepe ugodnosti in tako lepo zaščito za naše sezonsko delavstvo. Tudi za dušno pastirstvo teh revčev so dovolj poskrbeli. Koncem marca bodo zapet odšli tisoči v Nemčijo. Izmed slovenskih okrajev pridejo za sedaj v poštev samo Prekmurje, Brežice in Bela Krajina, torej najrevnejši naši kraji.

Stalen duhovnik za Nemčijo je že določen in pogajanja z nemško vlado, da se mu dovoli prihod, so že v teku. Upamo, da se bodo srečno zaključila, ker naši ljudje v Nemčiji ga že silno težko čakajo.

O lepi stvari in pomirjenju razburjenih duhov med našimi v Nemčiji, dobivamo vedno lepša poročila. Velika zasluga za to gre našim vladnim zastopnikom komisarju g. S. Kranjcu, g. dr. Logarju in g. Korošcu. Vsem se v imenu slovenskega naroda lepo zahvaljujemo za njih lepo delo in se ga srčno veselimo.

Na velikem zborovanju zveze poljedelskih delavcev v Murski Soboti 12. marca, je predsednik shoda, g. Kerec, šef borze dela, poudaril velike uspehe, katere je dosegla naša Družba sv. Rafaela v korist našega sezonskega delavstva. Mi smo gospodu Kerecu hvaležni za to javno priznanje.

G. minister Snój je posredoval za Družbo sv. Rafaela v več nujnih izseljenskih zadevah pri raznih ministrstvih. Mi se mu za to naklonjenost javno zahvalimo in prosimo še nadalje njegove naklonje-

nosti. Enako so posredovali tudi naši narodni poslanci gg. M. Kranjc, dr. Klar, Bajlec in Smersu. Tudi njim se iskreno zahvaljujemo.

V zapisniku turističnega sveta kraljeve banske uprave v Ljubljani, čitamo tudi vezelanimiv govor, ki ga je imel naš tajnik in ki je naredil globok vtis na vse udeležence. Res skrajni čas je, da se naša turistika opre tudi na naše izseljence in poskrbi vse, da bodo naši izseljenski turisti našli tudi doma vse udobnosti, in sicer v veliko večji meri kot turisti tujci. Naš izseljenec ne pride domov samo za zabavo, temveč ga prižene srce. Zvečina prinese tudi polne žepce, s praznimi se pa vračajo. Tako vidimo, da se tudi tukaj jasni. Veseli smo tega napredka.

Tri predavanja o izseljenstvu je imel zadnje čase g. tajnik pri tečajih naše kmečke mladine. — Družba sv. Rafaela prosi tudi vse druga naša društva po deželi, da dovolijo družbi, da pošlje svojega predavatelja in pojasni veliko važnost tega našega narodnega dela.

Skrbstvo za kulturne razmere med našimi Slovenci v južnih delih naše države je nameravala prevzeti v svoje področje naša Prosvetna zveza. Te dni nam je pa sporočila, da tega ne bo mogla storiti in prosi Rafaelovo družbo, da prevzame to skrb nazaj v svoje področje. Družba sv. Rafaela bo rada storila vse, kar bo mogla in v kolikor jo bodo naša društva in posamezniki prosili za to.

G. B. Bemec, SJ iz Holandije se je mudil minul mesec v Ljubljani. Obiskal je tudi pisarno naše družbe in nam dal izčrpno poročilo o razmerah med našimi izseljenci v Holandiji. Sporočil nam je tudi, da bosta letos za velikonočni čas oskrbela vse naselbine v Holandiji in Belgiji, on in g. P. Teetim Van Velzen.

Finančno ministrstvo je z odlokom z dne 21. novembra 1938 prepovedalo uvažati v našo državo 1000 dinarske in 500 dinarske bankovce. (Službene novine št. 271 od 25. novembra.) Ta odlok je bil izdan zaradi tega, ker se je v inozemstvu pojavljalo vedno več teh naših bankovcev, katere so nezakonitim potom izvažali tuji državljani judovskega porekla pa tudi poklicni fihotapci. S tem odlokom se je uvoz bankovcev onemogočil, s čemer se bo znižalo povpraševanje po njih v inozemstvu.

Ta odlok je zlasti važen za naše izseljence, posebno za one v Nemčiji, Belgiji, Franciji in Holandiji. Ker so tam

naši bankovci cenejši, jih že kar tam kupujejo, kakor pa, da bi pošiljali sem tuje valute in svobodne devize. Opozarjamo vse, ki imajo v tujini svojce, da jih na ta odlok opozore in jim odsvetujemo vsako kupovanje 1000 dinarskih in 500 dinarskih bankovcev. V te bankovce vloženi denar na tujem, je več ali manj takorekoč izgubljen. S tem odlokom so postavili ti bankovci le naše domače denarno sredstvo, ki je za inozemstvo skoraj brez vrednosti. Zato tudi od nas v tujino ne pošiljamo takega denarja, če ga kdo potrebuje.

Ker more ta odlok nepredvidneža v tujini zelo občutno oškodovati, je potrebno, da je o tej prepovedi vsakdo opozorjen in poučen. To je tembolj potrebno, ker se že sedaj dogajajo primeri, da pošiljajo izseljenci te bankovce in jih v tujini kupujejo, kljub temu, da je ta odlok v veljavi že več kot tri mesece. Pišite svojem in jih opozorite, da ne zgube svoj prihranek!

Merlebach. Jugoslovansko pevsko društvo Triglav je 26. marca priredilo koncert slovenske pesmi v Stiring-Vendel, ki ga je odajala radijska postaja v Strassbourgu.

Cleveland, O. — Uršulinska šola iz Škofje Loke je lansko jesen izdelala krasen album najlepših slovenskih krajev, s pristrčnimi pismi gojenk na ameriško mladino. Ta album je bil pravi umotvor. Poslali smo ga slovenski šoli sv. Lovrenca v Clevelandu, od koder smo dobili enako lepo izdelan album clevelandске slovenske mladine, v katerem se zahvaljuje za ta dar škofjeloški mladini. S tem albumom, piše g. Julij Slapšak, kaplan pri sv. Lovrencu:

Prilagami odgovor — popolnoma samostojno delo — in veselje na Vašo pošiljko iz uršulinskega samostana iz Škofje Loke! Je odkrita beseda, prav iz srca prihaja; ta dar je preprost, za marsikoga brez vrednosti, a za izseljence in njihovo mladino pa tako zanimiv, saj je v tem toliko dela in truda, zbrati nad 700 slik in jih urediti na tako lepih, umetniško izdelanih podlogah!

Udani Rev. Slapšak.

San Francisco, USA. Dne 12. februarja je umrl nepozabni slovenski župnik Fr. Turk, ki je bil med našimi rojaki in tudi med Amerikanci zelo priljubljen. Daljše poročilo o njem smo objavili v »Slovenecu« dne 12. marca na 8. strani. R. I. P.

N A Š I P O S V E T U

BELGIJA

Zwartberg. — Vsem čitateljem tega lista doma in na tujem želi vesele in blagoslovljene velikonočne praznike predsednik A. Smeh.

Waterschei. — Ker se že dolgo časa ni nobeden oglasil od nas, bom pa jaz omenil par novic. Naše Društvo sv. Barbare je imelo veselico pri Pepetu Janežiču. Obdarovani so bili naši otročiči in tudi žene, za kar gre hvala našemu predsedniku Pompeju. Na veselico je prišel tudi sin predsednika Smeha iz Zwartberga. Vsa čast njemu, ker nas je vse prav lepo zabaval. Zapel nam je nešteto smešnih in narodnih pesmi, tako da ni bilo nobenemu dolg čas. Smehov sin je po devetih letih prišel obiskat svoje drage starše in ljubke sestre, po katerih mu je bilo vedno dolg čas. Zanimivo je, da ga njegova mati ni več poznala. Do dna sreča me je ganilo, ko je Ivan Čakš zapel:

»Jaz se bom podal v daljno Belgijo,
obiskat svojo drago mamico.
Obisk ta me veseli,
a vožnja sama mi ne diši.
V mislih pri meni boste vsi,
dragi moji ljubljenci.«

Voščimo vse bralcem tega lista, kakor tudi staršem, bratom in sestram v domovini in tudi Ivanu Čakšu vesele in blagoslovljene velikonočne praznike.

France in Toni iz Waterschaia.

Zwartberg. — V tujini smo prejeli žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša nad vse dobra Jerčka Stipčičeva, žena Franca, gostilničarja in trgovca iz Zibike pri Pristavi. Po dolgi, mučni boleznini se je 1. februarja preselila v večnost. Naj sedaj tamkaj uživa plačilo. — Draga Jerčka, zapustila si nas prezgodaj. Počivaj v miru in naj ti bo zemlja lahka! Zalujočemu možu in trem hčerkam pa naše sožalje. Ana Stipčič.

Winterslag. — Meseca januarja so se vršile volitve Jugoslovanskega podpornege društva ter njegovega oz. društvenega odseka. Za predsednika je bil izvoljen g. Alojzij Hrovat in njegova soproga kot načelnica društvenega odseka. — Cilj njihovega delovanja je peljati društvo po pravi poti. Ker naše društvo še nima zastave, se je sprožila misel, da si jo bo treba nabaviti, kar se je pa tudi že storilo. Da se vsaj deloma krijejo stroški za zastavo, je društvo priredilo

v mesecu februarju kar dve pustni veselici, ki sta bili prav dobro obiskani, ter tako omogočilo prisotnim mnogo smeha in zabave v korist društveni blagajni.

HOLANDIJA

Waubach. — Sprejmite tudi iz našega kraja, g. urednik, malo poročilo. Dne 12. februarja smo imeli v Waubachu v kapeli pri sestrah popoldne najprvo slovenske večernice. Nato nas je pa pater Teotim povabil k našemu rojaku Rajhu, kjer je priredil za naše pevce mal družinski večer. Preskrbel je tudi za dobro kapljico in smo se prav lepo zabavali. Navzoči so bili tudi predsednik društva sv. Barbare v Eygelshoven, Jančič F., in odbornika tega društva Koute in Buchar. Čast našemu patru Teotimu in našim pevcem, ki se vse leto trudijo za cerkveno in narodno petje, zato spoznavajmo tudi mi Slovenci bolj našo dolžnost, da se v čim večjem številu udeležujemo slovenskih mesečnih služb božjih. Pojdimo z novim letom tudi mi v novo življenje.

Brunsum. — V preteklem letu smo se še dobro gibali. Udeležili smo se narodnih prslav ob priliki 16 letnice rojstva našega kralja Petra II. in ob 20 letnici Jugoslavije.

Priredili smo vinsko trgatve, ki je dobro uspela, kar nam je nekoliko pripomoglo naši društveni blagajni. 4. decembra nas je obiskal Miklavž, ki je lepo obdaril naše malčke.

18. decembra je priredilo društvo družinski večer z domačo zabavo. Ob tej priliki je predsednik Pučnik podaril srebrni križec našemu zastavonoši g. Avg. Sketu, ker že 10 let nosi našo društveno zastavo ob raznih prilikah, za kar smo mu vsi čestitali.

Na novega leta dan smo imeli občni zbor in volitev novega odbora. Volitve je vodil zvezni predsednik g. Hladin. Za predsednika je bil izvoljen dosedanj tajnik Jože Deželak, za tajnika Jožef Klanšček, za blagajnika Franc Fröhlich, za preglednika računov Fr. Godec, za zastavonošo Avg. Sket. Z novim letom se je tudi naše pevsko društvo nekoliko okrepilo z nekaj novimi pevci.

Heerlen. — Občni zbor Zveze vseh jugoslovanskih društev sv. Barbare v Holandiji se je vršil zadnjo nedeljo meseca januarja t.l. v Heerlenu. Izvoljen je bil sledeči odbor zveze: predsednik Hladin Josip, Amstenraderweg 85, Hoensbroek; tajnik Selič Rudolf, Horstplein 16, Hoensbroek; blagajnik Strman Leopold, Kampstr. 173, Heerlerheide. V širšem odboru zveze so pa vsi predsedniki v zvezi

včlanjenih društev sv. Barbare, in sicer: Deželak Josip, Veenweg 77, Rumpen (Brunsum); Strucelj Miha, Kampstr. 246, Heerlerheide; Garber Bogom., Hyacintelaan 40, Lutterade; Jančič Franc, Hoppel 57, Eygelshoven; Kink Ant., Haanraderweg 26, Chevreumont; Tritan M., Kouvenderstr. 90, Hoensbroek. Duhovni vodja zveze je č. pater Teotim van Velzen, Heerlen.

Iz letnega poročila smo posneli sledeče: Po poročilih, ki so jih prinašali predsedniki vseh v zvezi včlanjenih društev na zvezne seje, so društva v letu 1938. povsod lepo delovala. Prirejala so društvene, miklavževe, zabavne in družabne večere, izlete kakor tudi tradicionalne vinske trgatve. V Chevreumontu je bila prirejena pa prva slovenska tekma za pevška društva iz Holandije, Nemčije in Belgije. Zveza je v preteklem letu organizirala sledeče prireditve za vse izseljence: Velikonočno vstajenje v Heerlerheide, dne 18. septembra proslavo rojstnega dne našega mladega vladarja kralja Petra II. ter veličastno proslavo ob priliki praznika rudarske patrone svete Barbare skupno s proslavo 20 letnice Jugoslavije, ki je bila dne 4. decembra v Heerlerheide. Kljub težkim okoliščinam v današnjih težkih časih je zveza vedno storila vse z najboljšo voljo, da je delovanje zveze in nastopi pri vseh velikih prireditvah uplivalo na to, da se pokazemo izseljenci tudi v tujini, da smo v kulturnem pogledu enaki drugim kulturnim narodom; zato se je v principielnih smernicah svojega kulturnega udejstvovanja držala vedno načela, da ne smemo pozabiti, da smo katoličani, da smo člani naše ožje domovine Slovenije in naše velike države Jugoslavije.

Hoensbroek. — Občni zbor društva smo imeli drugo nedeljo v januarju. Odbor se je sestavil takole: predsednik Tritan M., podpredsednik Kozole F., tajnik Britovšek L., blagajnik Antleij A., nosač zastave Skorč, častnika zastave Hribar F. in Zore F., pri pevskem odseku Železnik F. Društvo šteje sedaj že 27 članov. Pater Teotim pa z veliko vnmemo deluje, da se povzdigne tudi naš pevski odsek, ter ima sedaj zbranih prav lepo število pevecv in pevk, ki se z veseljem vadijo in udeležujejo pevskih vaj. Prav je tako, saj Slovenci radi pojemo, in to tudi naš pater Teotim dobro ve, saj nas je že vprašal, kje smo Slovenci dobili toliko lepih pesmi. Sedaj se pripravljamo na materinski dan, ki bo meseca marca, kjer nastopi tudi naša mladina. Pri društvu se je ustanovil tudi mladinski odsek. Naši starši so se prav radi odzvali pozivu, da poskrbimo še za našo mladino.

Maastricht. — Družinski večer. Če smemo govoriti Slovenci v Holandiji v prijateljih, potem moramo reči, da je naš največji prijatelj »naš pater« Teotim. On ne pozabi na naše Slovence nikjer in nikdar. Tudi nas, ki smo najbolj v dia-spori med tujim narodom, proč od slovenskih rudniških naselij, ne pozabi. Mesečno nas obiskuje in družijo pri slovenski službi božji. Pa tudi za veseli del rad poskrbi, saj nas je na nedeljo 23. januarja zbral tako lepo skupaj in nam pri-

ne pevske vaje in pa tudi že svoje lepe kroje, tako da bo njihov nastop v prihodnje še lepši. Res je ravno pri organiziranju mladine mnogo truda in za starše tudi nekaj stroškov, zato moramo na tem mestu izreči staršem hvaležno priznanje za uvidevnost, s katero podpirajo to gibanje, ki si je pridobilo tudi simpatije našega generalnega konzula g. dr. Miličiča v Rotterdamu, ki nam je poslal že tudi nekaj not in nekaj podpore, za kar se mu prav lepo zahvaljujemo. Vsem

pravil lep družinski večer. Dopoldne smo imeli sv. mašo pri sestrah v kapeli. Zvečer smo se pa sestali skupaj v kavarni »Paradiž«. Ker ve »naš pater«, da smo Slovenci radi veseli, je pripeljal s seboj naša slovenska harmonikarja iz Hoensbroeka, brata Franca in Edija Markona, in tudi našega slovenskega humorista F. Seliča, ki so nas ves večer do pol 11 prav lepo zabavali. C. patru Teotimu pa prav iskrena zahvala, ker je poskrbel pri dveh podjetnikih, kjer delajo Slovenci v Maastrichtu, za darila, da se je priredil ta lep večer.

Heerlerheide. — Mladinsko gibanje. — Treba je, da se pri obletnici našega mladinskega odseka »Venček« v Heerlerheide tudi malo oglasimo. Mladinski odsek, ki ga vodi pri društvu naš mladi rojak Kocjan Josip, se je s svojimi nastopi že kar postavil na raznih proslavah, katere je priredila Zveza društev sv. Barbare. Sedaj šteje zbor že 17 članov. Imajo red-

bralcem pa pošiljamo naše mladinske pozdrave. — Slovenski mladinski zbor Venček v Heerlerheide.

FRANCIJA

Življenje v Merlebachu in okolici

Naš misijon se je pomnožil z novim naraščanjem: 5. II. 1939 je bil krščen v Jeanne d'Arc-u mali Jakob, sin Lipovška Jakoba in Marije roj. Dremelj, 19. februarja pa Jožef, sin Avgusta Vidgar in Marije Kaliope v Merlebachu. Obema družinama čestitamo, Jakobu in Jožefu pa želimo obilo sreče v življenju.

Cerkveno sta se poročila: G. Mlakar Alojzij z gdč. Jožefo Turšičevo, oba iz župnije Leskovce pri Krškem, poročena v Merlebachu dne 18. II. 1939. Takoj drugi dan pa je izvršil poroko izseljenski duhovnik v Merlebachu, poročila sta se Jurca Otmar z gdč. Justino Vozelj, poročena sta doma iz Zagorja ob Savi. Obe-

ma novoporočenima paroma želimo mnogo božjega blagoslova v njihovem življenju!

Z žalostno smo se poslovili dne 11. II. na pokopališču v Hochwaldu od dobrega očeta g. Finka Martina, rojenega 10. XI. 1881 v Račni pri Ljubljani. Umril je na operaciji v bolnišnici dne 9. II. Bil je zvest član »Edinosti« v L' Hopital-u. Društvo je s svojo veliko udeležbo pokazalo, da so mu bili dobri tovariši. — 20. II. je umrl rojak g. Sajovic Franc, rojen 1. IV. 1884 v Sromljah pri Brežicah, umrl v bolnišnici v Forbachu, pokopan je bil 22. II. na pokopališču v Stiringu. Obema družinama izražamo globoko sožalje, rajnima sorojakoma pa želimo večni mir in pokoj!

Potovanje v domovino. V upanju, da ostane mir med narodi, se že vesele naši izseljenci obiska v domovini. Zanimanje je zelo veliko po vseh kolonijah. Vsi ti, ki mislijo letos iti na »dopuste« — naj že sedaj mislijo na to. Sedaj še ni gotovo, ali bomo imeli skupni potni list ali bo moral imeti vsak svoj potni list. Bo pa v tem listu pravočasno javljeno! Gotovo pa je, da bo vsak rabil »Carte d'identité«, ki mora biti v redu, oziroma »Récepissé«. To si naj vsak že pravočasno uredi, ker je zadnje dni veliko dela, predno se vse uredi.

Gripa razsaja sedaj po vseh kolonijah. V mnogih krajih leži vsa družina bolna. Ko bo prišlo toplo sonce, bo že pregnalo to nerodno bolezen. Nevarnih primerov ni pri nas.

V postnem času imamo tudi mi pobožnost sv. križevega pota, in sicer vsako nedeljo ob 6 zvečer.

Po pomoti je bilo napisano v zadnji številki Izseljenskega vestnika, da sva z g. Svelcem imenovana od naše vlade za izseljenska dopisnika. Kar midva dopisujeva, so dopisi za Izseljenski vestnik in nista nikak dopisnika ministrstva za socialno politiko.

Grims Stanko,
izseljenski duhovnik.

Pariz. — Prvi dve nedelji meseca februarja sem lahko ostal v Parizu. Pa je bilo tudi zelo potrebno, ker me je več izseljencev ta čas obiskalo, ki me ob delavnih ne bi mogli. Sploh moram vsak mesec vsaj eno nedeljo rezervirati za Pariz. Zato sem pa vmes, 15. februarja, mahnil eno popoldne v bližnji departement Seine et Marne, v kraj Boissise le Roi, kjer sta v noviciatu »Molnik Marije Srednice« dve Slovenki. Ena iz Tržiča, ki se je javila, ko je brala o teh

belih sestrah kratko poročilce v prekmurškem Marijinem listu. Druga pa je iz Martinja iz Slovenske krajine. Namen te kongregacije, ki živi po pravilih III. reda sv. Frančiška, je z zgledno javno molitvijo množice znova vračati k Bogu, darovati svoje delo in trpljenje za uspešni apostolat duhovščine in končno razne socialne ustanove za ženske.

Potem so se pa začele poroke: 18. februarja v Issoudun (Indre) dva rojaka iz Crenovec, Plej Jožef in Marija. Na gostiji nas je bilo lepo število: nad 30. Bilo je pa tudi zelo »nobly«, saj je bila gostinja v najlepšem tamošnjem hotelu; vsak je dobil jedilni list, kjer so bile navedene kar 4 vrste pijače, da jedatje niti ne omenjam; igrala je pa jazz godba.

Bolj skromna je bila poroka naslednji dan na severu Francije, v majhni podeželski vasi Housset poleg Laona (Aisne). V najbližji okolici ni Slovencev, zato si je moral ženin vzeti Poljake za priče: ti so trdili, da razumejo, če mi govorimo v našem jeziku. Seveda sem jaz prišel bolj pozno, ker sta Issoudun in Housset v razdalji več kot 40 km in razumete, da me s prve gostije niso tako hitro pustili. V Housset sem začel mašo malo pred polno, vendar so tudi mnogi Francozi prisostvovali, zato sem pridigal tudi v francoščini. Rekel sem, da tam v bližini ni Slovencev, vendar so prišli že v cerkev, potem pa v sobico izseljenskega para, iz večje daljave. Bilo nas je 14.

Kot prijeten zaključek tega meseca je bil sestanek v Bourges (Cher); vrli izseljenki Katarini Troyok se je izpolnila želja, da bi se nas več zbralo, kot lansko leto, ko je bila samo ona s svojo sestro: zdaj nas je bilo desetkrat več, čeprav je ves dan deževalo. V krásni novi cerkvi Srca Jezusovega, kjer župnikuje prijazni kanonik, ki je za naš sestanek dal oglas kar v 4 francoske lokalne časopise, v cerkvi oznanil in nam sploh šel na roko v vsakem oziru. Mogoče se nas bo tu za božič zbralo še več.

Ivan Camplin, izs. duhovnik.

Kakor ptice selivke... Zadnje čase nerad pišem. Ne mislim pri tem pisem izseljencem, te zelo rad pišem, ampak članke nerad pišem. Ne samo zaradi resničnosti izreka »inter arma silent musae« — »na fronti, kjer sem, ni časa za pisanje, — ampak predvsem zato, ker te večne tožbe izseljencev, večinoma gotovo upravičene, ki jih čitam na izseljenskem odposlanstvu in ki jih sam dobivam: te tožbe človeka spravijo v neko posebno stanje malodušnosti.

Saj sem še vedno prepričan, da je večina, velika večina izseljencev vendar za-

dovoljna in lepo služi, ali taki so navadno tiho in nič ali saj dosti ne pišejo. Dnevno pa človeku udarjajo na uho tožbe trepetih.

Vsaka tožba posebno poglavje, vendar bi se dalo razporediti v nekatere skupne oddelke: prevelika raztresenost, slabi gospodarji (s tem v zvezi zaslužek in delo), nepoznavanje jezika in razmer.

Saj vem, da je vsemu temu zelo težko odproči, in če le preveč nadlegujemo, nam Francozi lepo odgovarjajo: Bomo pa v drugih državah poiskali delovne moči, ki bodo tudi s temi razmerami zadovoljni. — In moramo popustiti.

V nasprotju z našimi rudarji, ki so po več tisoč strnjeno naseljeni v départementu Pas de Calais in Moselle, so naši poljedelski izseljenci izredno raztreseni. Dočim rudarji navadno ostanjejo dolgo vrsto let in se kvečjemu na starost selijo v domovino, poljedelski izseljenci ostajajo le nekaj mesecev ali let.

Kakor ptice selivke prihajajo v tisočih vsako leto, ne na topli jug, nego mrzli zapad in sever. Pa še takrat, ko pridejo na svoj začasni dom, se navadno ne ustali, ampak dom večkrat menjajo, če le morejo, preden lahko znova poletijo v domovino. Zato je tako težka in skoraj nemogoča kakaj bolj točna statistika in naslovnik teh izseljencev.

Kdaj bo prišel tisti blaženi čas, da bodo jate teh ptic manjše in se bodo bolj skupne vsedale na tuja tla; kdaj jim bo omogočeno, da najdejo v domovini toplo gnezdo, ki ga ne bo treba nikdar zapustiti; ali da si bodo vsaj v drugem kraju domovine našli novi dom? Kdaj bo doma temeljito izvedena agrarna reforma in notranja kolonizacija ter melioracija, če že industrializacija ni mogoča?

Pisalo se je namreč že dosti o tem!

SEVERNA AMERIKA

Duluth, Minn. — Vaše pismo sprejel. Kakal sem z odgovorom, ker smo ravno v jeseni v Ave Maria koledarju opisali našo faro sv. Elizabete, New Duluth, Minn. Tam boste dobili vse podatke, katere bi radi imeli o naši mali župniji. Tudi nekaj slik je priloženih.

Naši ljudje tukaj delajo največ v industriji za jeklene stvari. Nekaj naših ljudi je zaposlenih v mestu Duluth po raznih mestnih in političnih službah.

Delavske in gospodarske razmere niso bile dobre že od l. 1930, ko se je začela pri nas kriza. Zadnje leto so ljudje zopet

pričeli delati. Sedaj je pa zopet slabše. V tovarnah delajo približno po štiri ali po pet dni na teden, včasih pa kar po cele tedne nič. Starejši delavci dobe bolj gotovo delo kot mlajši. Veliko jih je pa tudi brez dela. Mesto Duluth, New Duluth je samo predmestje pristaniškega mesta ob jezeru Superior, od koder prevažajo železno rudo v kraje severno od nas. V letu 1937. so izvilili samo 6.149.000 to..

Nekdaj smo tukaj imeli velikanske smrekove gozdove. Sedaj je lesna industrija izumrla, ker so skoraj vsi gozdi posekani. V mestu Virginia je bila do leta 1925. največja žaga na svetu. Danes se tam pripravlja samo les za papir. Privatne lesne industrije so nam uničile vse gozdove.

Nekaj naših ljudi se peča s poljedelstvom. Farme se bodo tu vedno bolj širile, ker so posekani gozdovi in ko bo osušeno močvirje. V naselbinah Greaney so naši ljudje sami farmarji.

Pozdravljeni! Vaš Rev. John Solar.

Washington, D. C., U. S. A. — G. svetnik dr. Rybaš nam je poslal dalje silno zanimivo poročilo o razmerah med našimi izseljenci v USA, iz katerega povzemamo sledeče zanimive in razveseljive stvari: »V glavnem moram poudariti, da ima večina naših ljudi, posebno starejši, še vedno veliko domotožje po starem kraju. Mladina se v zadnjem času vedno bolj zanima za domovino svojih staršev. Kar z veseljem sem opazil dejstvo, da tudi mladina govori naš jezik in s ponosom poudarja svojo narodnost. Kakor so mi pravili starejši duhovniki, je ta preobrat opazati posebno v zadnjem času. Z veseljem poudarjajo, da se ta narodna zavest med mladino vedno bolj širi. Glavni vzrok temu bo največ v dejstvu, da se tudi Jugoslavija vedno bolj zanima za svoje izseljence. Sami najbolj veste, kako tukajšnji naši izseljenci s pravo ljubosumnostjo čitajo naše časopise, če se kaj o njih govori in piše, kako domovina v javnosti sledi njihovu udejstvovanju tukaj. Vaše delovanje za naše izseljence rodi že lepe sadove in zato Vas tudi jaz prosim, da se ta propaganda čim bolj širi posebno po naših dnevnikih in revijah. Istotako tudi organizirana potovanja v domovino mnogo doprinašajo k temu, da se ljubezen do domovine vedno bolj širi in da se posebno mladi svet, ki je bil tukaj rojen in ki starega kraja še ni videl, vedno bolj zanj zanima ter je ponosen nanj.

Po mojem mnenju je nujno potrebno, da se tem našim izseljencem, ki prihajajo na obisk v domovino, gre v vsakem

pogledu na roko in se jim bivanje v domovini napravi čimbolj prijetno. Imel sem priliko razgovarjati se z nekaterimi, ki so se vrnili naravnost navdušeni za Jugoslavijo. Posebno hvalijo vaše delo in vašo organizacijo.

Obiskal sem julija meseca našo naselbino v Ely Minn., kjer imajo slovenskega župana in kjer živi nad 3000 Slovencev. Povedali so mi, da imajo mnogo nezaposlenih in da so primeroma dobre življenjske prilike. Začudil sem se, kako vsi, mladina in starejši dobro govorijo slovensko. Večina od njih ima lastno posestvo s hišicami. Bolj težko življenje imajo v Milwaukee in Jolietu, kjer je še precej brezposelnih. Seveda naš ponos je Cleveland. Tu moram posebno podčrtati delovanje g. Antona Godine, ki je zelo delaven. Imeli smo prav lepo proslavo našega Zedinjenja v največjem hotelu v mestu. Dvorana je bila polna. Bil je to banket, katerega se je udeležilo nad 500 ljudi. Tudi v Clevelandu niso delavske razmere najboljše, nezaposlenost je še precej občutljiva med našimi izseljenci. Pripomniti pa moram, da si večinoma med seboj lepo pomagajo in le neradi se zatekajo k uradom za pomoč.

Dobro bi bilo, ako bi mogli poslati nekaj nekoliko poljubnih knjig za čitalnice, kakor tudi šolske knjige. Tega jim zelo manjka. V mojih krajih so me prosili, da naj jim preskrbim berila. Morda bi Rafaelova družba ali Izseljenska zbornica mogli poslati knjige, da bi jih mi tukaj mogli razdeliti.

Med našimi izseljenci se opaža vedno večje zanimanje za Jugoslavijo in tudi vedno bolj živahno gibanje v narodno organizatoričnem smislu. Poudariti pa moram, da sem s ponosom opazil, da so Slovenci najbolj agilni in tudi najbolj organizirani v USA med vsemi našimi izseljenci.

Gospodu svetniku se za to lepo poročilo iskreno zahvaljujemo in ga lepo prosimo za še več takih poročil, katere bodo naši izseljenci širom sveta z veseljem čitali.

JUŽNA AMERIKA

Nekaj iz Argentine.

Buenos Aires. — Da ne pozabite na nas, se je treba kaj oglasiti.

Saj bi se to večkrat zgodilo, toda moje delo je tolikšno, da kar ne pridem do tega. Sedaj se je nekoliko poglelo. Imeli smo namreč te dni velike slovesnosti, ki smo jih srečno dokončali.

Praznovali smo slovesnost nove maše, ki jo je pel Slovenec, salezijanec Vladi-

mir Zmet. Kar dvakrat je bilo to, ker imamo kar dvoje slovenskih zbirališč.

Ker se g. Kastelic po dolgoletnem delovanju poslavlja in se je delu v koloniji že popolnoma odtegnil, je vse delo na mojih ramah, zato mi je seveda na razpolago kaj malo časa.

Slovesnost nove maše smo prav lepo praznovali, tako na Paternalu kakor na Avellanedi. Na Paternalu je imel slavnostni govor g. Doktorič, ki je prihitel iz Montevidea. Na dan slovesnosti je bilo slabo vreme, a kljub temu je prihitelo mnogo naroda. Imeli smo dan prav lepega veselja, katerega nam je v posebni meri dvignil superior očetov Kamilov, ki je že od vsega začetka nekaj oče Slovencev in nam je tudi v onih slavnostnih dneh zvesto pomagal dvigniti svečanost s svojo prisotnostjo in tudi s svojimi besedami. Na Paternalu se je slovesnost vršila 5. februarja.

Naslednjo nedeljo smo pa ponovili na Avellanedi, kjer je bil narod prav tako poln navdušenja in se je zbralo vse, kar je tam okoli slovenskega, brez ozira na vero. Se Čehi in Slovaki so povečali naše število. Obakrat smo imeli seveda tudi novomašniški obed, ki se je vršil v prirčni domačnosti.

12. februarja smo pa na Avellanedi slavili tudi slovesno proslavo 20 letnice Slovenske krajine. Lep praznik je bil to, s katerim je ves narod pokazal, da je svoji jugoslovanski domovini resnično vdan, in da so naši Prekmurci Slovenci z dušo in telesom.

Imeli smo pa seveda še razne druge svečanosti preje. Posebno slovesnost prvega sv. obhajila je bila nekaj prisrčnega. Bilo je to tik pred božičem. V novembru smo pa imeli nadvse lepo uspelo romanje v Lurd, katerega se je udeležilo gotovo 1000 Slovencev, tedaj smo imeli celo to izredno veselje, da so nam potrkavali zvonovi. Kaj takega se tukaj nikdar ne sliši.

Dne 2. februarja je bila tudi slovesnost, ki ima lep pomen. V Tropezonu je bila blagoslovljena hiša, ki so jo kupile hrvaške sestre in bo služila otroškemu zavetišču. Je to prav na pragu Buenos Airesa in na točki, kjer živi zelo veliko Slovencev. Če bi imeli dovolj delovnih sil, bi tamkaj kmalu lahko postalo koristno slovensko zbirališče.

Gotovo bi bilo še kaj drugih novic, toda ura je že polnoči in moram nehati, da bom mogel zjutraj vstati.

Naj torej vse rojake pozdravim v imenu vseh tukajšnjih Slovencev.

Hladnik Janez.